

Protokół

trzydziestego pierwszego posiedzenia 2. sesyi, 2. peryodu Sejmu gali-
cyjskiego z d. 7. października 1868 r.

Początek posiedzenia o godzinie 10¹/₂, przed południem.

Obecni: Marszałek książę Leon Sapieha.

Sekretarze: ks. Barewicz, Szujski, Tarnowski Stanisław, Pfeiffer.

Posłów z początku posiedzenia 84, później 115.

Ze strony rządu: c. k. radca Namiestnictwa Bartmański.

Protokół 30. posiedzenia odczytany przez sekretarza Tarnowskiego, przyjęty bez zmiany.

Sekretarz Tarnowski czyta dalszy ciąg petycyj wniesionych do dnia 7. października.

Posel Hönigsmann popiera petycję pod l. 409. gminy wyznaniowej lwowskiej o zapomogę dla pogorz-
ców izraelskich lwowskich i wnosi, aby Sejm polecił Wydziałowi krajowemu tę petycję. Przyjęto.

Sekretarz Tarnowski czyta pismo Wydziału powiatowego gródeckiego z wyrażeniem uznania dla posta-
wionych wniosków i dla czynności Wysokiego Sejmu. Powzięto do wiadomości

Następuje odczytanie wniosku naglącego posła Helcla popartego 80 podpisami, aby Wysoki Rząd przed-
łożył Radzie Państwa wniosek o uwolnienie zakładów naukowych i dobroczynnych od wszelkich podatków. Izba u-
znaje wniosek za nagły. Wniosek jednomyślnie przyjęty.

Komisarz rządowy odpowiada na interpelację hr. Miera, iż rozrządzanie funduszami na budowę rzeczne
Przysłuża rządowi — że wszakże rząd tych funduszy stosownie użyje.

Na interpelację posła Manasterskiego odpowiada komisarz, że rokowania co do jnra stolae zostały ukoń-
czone, że cała sprawa przedłożoną będzie wysokiemu Ministerstwu.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji administracyjnej o § 8. ustawy o policji drogo-
wej. Sprawozdawca stawia wniosek:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić: § 8. opuszcza się. Dalsze paragrafy otrzymują odpowiednie liczby po-
rządkowe.“ Posel Skrzyński poprawia wniosek:

„Do zgartywania śniegu lub nawianego piasku i wywożenia błota z kolei jezdnej pozgartywanego lub
z rowów wyrzuconego, winna gmina dostarczyć robotnika po cenie wyznaczonej przez zwierzchność gminną, a przez
Wydział powiatowy zatwierdzoną. Do wydatku tego tak obszar dworski, jako też każdy opłacający w gminie po-
datki bezpośrednio obowiązany jest przyczyniać się w miarę opłacanych przezeń podatków bezpośrednich. Zabierają
głosy: posłowie Gniewosz, Wężyk. Posel Kraiński stawia poprawkę do wniosku posła Skrzyńskiego do drugiego
ustępu: Do wydatku tego dodać: „o ile się nie tyczy obszaru dworskiego. zajętego przez zabudowania osady, przez
którą droga prowadzi.“ Wniosek poparty.

Dyskusya na wniosek p. Leona Chrzanowskiego zamknięta. Za wnioskiem komisji zapisani: Paszkowski,
Golejewski, Wężyk, H. Wodzicki, wybierają jeneralnym mowcą p. Henryka Wodzickiego — przeciwko wnioskowi
zapisani Popiel, Tomuś, Kraiński, Skrzyński — posła Skrzyńskiego.

Po przemówieniu posła Skrzyńskiego, oświadcza poseł Grocholski imieniem Wydziału, że projekt Wydziału tyczył się dróg krajowych i powiatowych, które bez wynagrodzenia z śniegu i błota uprzątnane być powinny.

Wniosek posła Skrzyńskiego przyjęty.

Następuje z porządku dziennego sprawozdanie Wydziału krajowego względem żadanego przez gminę miasta Przemyśla podwyższenia opłaty gminnej, od sprzedawanych napojów słodzonych — wniosek Wydziału przedłożony przez posła Grocholskiego jako członka Wydziału przyjęty w drugim czytaniu en bloc — w trzecim bez czytania.

Potem przyszło z porządku dziennego sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku posła Jakóbika w sprawie zniesienia dziesięciny, mesznego, skupczyny i proskurnego. Wniosek komisji administracyjnej o przejście do porządku dziennego nad wnioskiem posła Jakóbika i wniosek o odstąpienie sprawy w tymże wniosku Jakóbika poruczonej Wydziałowi krajowemu, przyjęte. Zaczem załatwione zostały petycje l. 263, 217, 78, 166, 79.

Następuje sprawozdanie komisji budżetowej o administracji funduszów krajowych i zamknięciu rachunków na rok 1866 i 1867. przez posła Koczyndyka.

Izba przyjmuje wniosek komisji, aby wydać absolutoryum Wydziałowi krajowemu.

Następuje sprawozdanie komisji budżetowej o budżetach funduszów krajowych w ściślejszem i obszerniejszem znaczeniu, tudzież funduszów samoistnych na r. 1868. przez p. Zyplikiewicza. Następuje rozprawa szczegółowa nad dochodami (w sprawozdaniu na str. 14—16 umieszczonemi).

Wniosek: Dochód z odsetków od obligacyi ma być na budżecie r. 1868. zamieszczony w kwocie 9952 zł.

Przyjęto.

Drugi punkt o sprzedaży obligacyi, przyjęty.

Wniosek: jako ażyo ze sprzedaży monety brzeżczącej zamieszcza się na budżecie na rok 1868. kwota 10 złr. Przyjęto.

Z preliminarza specjalnego funduszu krajowego przyjęto głosując za każdą razą pojedyncze pozycje kosztów reprezentacyi krajowej 1, 2, 3, 4—7 pozycyi 8, 9, 10 razem 71650 złr.

Następuje preliminarz kosztów zarządu (str. 19—24) pozycye 11—19 i wniosek. Tytułem dodatków na pomieszkania dla obecnie w czynnej służbie Wydziału krajowego pozostających urzędników i sług, wyznacza się 20% od płac z kasy krajowej pobieranych i zamieszcza się w budżecie krajowym należność za 4. kwartał r. 1868. w kwocie 1320 złr.

Poseł Kraiński czyni wniosek: dodatek 20/100 rocznych płac na pomieszkania dla urzędników i sług w służbie Wydziału krajowego stale pozostających i niemających pomieszkania w naturze, przeznaczona się na 4 kwartał 1868. i na r. 1869. przyczem poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby najbliższemu Sejmowi przedłożył motywowany wniosek względem ustalenia dodatku na pomieszkania. Poseł Koczyński czyni poprawkę w 3 wierszu ostatniego ustępu przed słowami „i zamieszcza“ dodać: „Zarazem wymierza się tytułem dodatku do dyurny pracujących obecnie w Wydziale krajowym dyetaryuszy 20% od dyurny pobieranej przez nich z kasy krajowej.“ Wnioski posła Kraińskiego i Koczyńskiego przyjęte. Pozycye od 11—19 przyjęte.

Rubryka III. (koszta leczenia ubogich chorych str. 25. Referent Ludwik Wodzicki). Referent czyta sprawozdanie komisji budżetowej dotyczące rubryki III. funduszu krajowego i wnioski: Wysoki Sejm raczy przyjąć preliminowaną w budżecie funduszów krajowych w ściślejszem słowa znaczeniu na r. 1868. w rubryce III. sumę 244000 złr. Wniosek przyjęto.

Następuje ogólna rozprawa nad projektowaną przez komisję budżetową ustawę, o przejście szpitalów powszechnych pod nadzór Wydziału krajowego. Poseł Smolka popiera projekt ustawy. Przy rozprawie szczegółowej przyjmuje Izba §. 1. bez dyskusyi.

Przy §. 2im stawia poseł Kraiński poprawkę: „popraw“ i obowiązków gmin, korporacye osób trzecich, opartych na ogólnych postanowieniach lub specjalnych tytułach prawnych.

§. 2. przyjęty z poprawką posła Kraińskiego. §. 3. i 4. i tytuł w drugim czytaniu — cała ustawa bez czytania w trzecim czytaniu przyjęta.

Sekretarz hr. Tarnowski czyta pismo Agenora hr. Gołuchowskiego, zawiadamiające Izbę o udzielonym sobie uwolnieniu posady Namiestnika — następującej treści:

Jaśnie oświecony książę!

Jego Ces. Król. Apostolska Mość Najjaśniejszy Pan, przychylając się najlaskawiej do mej prośby, Najwyższym listem odręcznym z d. 1. b. m. najmiłościwiej raczył uwolnić mnie z posady Namiestnika Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Jak zawsze i wszędzie, tak i w przeciągu tego powtórnego mego urzędowania jedynem było mem staraniem, krzewienie i wzmacnianie uczuć przywiązania, lojalności i wdzięczności, ludności do korony, a zaufania korony do ludu, jedynym względem, usilna baczność na wzrost i potęgę monarchii, na dobro i pomyślność rodzinnego mego kraju i na prawa jego.

Spełnienie mego trudnego zadania ułatwiła mi znakomicie łaskawa pomoc i życzliwość, jakiej doznawałem ze strony wysokiej reprezentacji krajowej i świętego Wydziału krajowego, jako też z swej strony, Jaśnie oświecony książę Marszałek — co przy pracy, gorliwości i dobrych chęciach władz i organów, których naczelne kierownictwo było mi poruczonem, głównie umożliwiło przeprowadzenie wielu ważnych i zbawiennych reform i prac organizacyjnych w przeciągu stosunkowo krótkiego czasu. To też ustępując z mej posady, której dalsze kierownictwo z dniem dzisiejszym składam tymczasowo w ręce pana wiceprezydenta Namiestnictwa JW. Karola Moscha, muszę wyrazić Wysokiemu Sejmowi i świętnemu Wydziałowi krajowemu i Tobie Jaśnie oświecony książę najżywszą moją wdzięczność za szczerą, serdeczną, prawdziwie obywatelską życzliwość, jaką raczyliście otoczyć i popierać moje starania około sprawy krajowej. Życząc jak najlepszego powodzenia dalszym waszym pracom dla dobra kraju naszego podejmowanym, proszę, ażebyście chcieli zachować mi dobre wspomnienie, a Ty Jaśnie oświecony książę, ażebyś raczył przyjąć zapewnienie mego poważania.

We Lwowie dnia 7. Października 1868.

Gołuchowski w. r.

Marszałek powstawszy wyraża żal Izby z przyczyny nastąpienia Agenora hr. Gołuchowskiego z posady Namiestnika, na której tyle dobrego zdziałał dla kraju Zawiadania oraz Izbę, że Wydział uda się do hr. Gołuchowskiego z wyrażeniem mu tych uczuć. Izba powstawszy przyjmuje do wiadomości.

Rubryka IV. i V. koszta szczepienia i sanitarne przyjęte bez dyskusyi.

Rubryka VI. Zasiłki dla zakładów dobroczynności. Komisya budżetowa wnosi: Wysoki Sejm raczy na wniesiony przez Wydział krajowy projekt operacyi finansowej zezwolić, oraz przyjmując sumę preliminowaną na ten cel w kwocie 15,000 złr. w budżecie na r. 1868.

Wniosek przyjęty.

Taż komisya stawia wniosek :

1. Wydzielić sumę 30 000 złr. preliminowaną w rub. VI. budżetu krajowego na r. 1868.

2. Zalecić Wydziałowi krajowemu rozpoczęcie bezwłocznie budowy gmachu na Kulparkowie funduszami na ten cel istniejącymi, a następnie przedłożenie Sejmowi krajowemu planu operacyi finansowej do pokrycia kosztów przenoszących wysokość tych funduszków.

Poseł Smolka przeciw wnioskowi komisyi za niewymazywaniem 30.000 złr. Po zamknięciu dyskusyi przemawiają Chrzczanowski, Bocheński za, Kowalski i Smolka przeciw wnioskowi. Po przemówieniu sprawozdawcy następuje głosowanie — wnioski komisyi przyjęte. Marszałek zawieszka posiedzenie do godziny 6ej po południu.

Dalszy ciąg posiedzenia o godzinie 6 $\frac{1}{2}$ po południu.

Liczba posłów 114.

VII. Rubryka preliminowana funduszu krajowego. Referent poseł Zyblikiewicz stawia w imieniu komisyi budżetowej wniosek: Wysoka Izba raczy stypendya pedagogiczne uznać za stałe. — Przyjęto. Petycye lit. c. d. B. wsparcia dla zakładów i instytucyi krajowych lit. a. b. c. d. e. f. g. przyjęte. Podobnie przyjęto lit. h. Lit. i już zawotowano na wczorajszym posiedzeniu.

VIII. Rubryka na utrzymanie pomników historycznych poz. 30. 31. 32. a. b. przyjęta.

Rubrykę IX. przyjęto wedle wniosku również XI.

XII. Rubryka drogi krajowe (referuje poseł Skrzyński.) pozycye 1. 2. 3. 4. 5. 6. przyjęto.

Rub. XIII. różne przypadkowe pozycye 55. — 59. przyjęto. — Poz. 60. jako uchwalona dawniej, nie podpada pod głosowanie.

2. Szpital główny we Lwowie.

Referent Ludwik Wodzicki (sto. 44.), przyjęto en bloc. Co do dochodów sumę 80506. Co do wydatków sumę 89.674. Co się tyczy niedoborów przez fundusz krajowy pokryć się mającego 9.168.

Przez to samo przyjęto punkt 3. o fundacji położnic, 4 o funduszu obłąkanych i 5. o funduszu podrztków. Podobnie przyjęto preliminarz szpitala Sw. Łazarza w Krakowie, a mianowicie oddziału chorych spordycznych, oddziału położnic i podrztków, obłąkanych i syfilitycznych.

Posel Zyblikiewicz referuje o funduszu policyjnym (str. 142) Preliminarz funduszu politycznego wedle wniosku komisji przyjęty.

Tenże referent przedkłada Izbie preliminarz sumaryczny dochodów i wydatków funduszu krajowego na r. 1868.

Suma wydatków wynosi 1,162.214

„ dochodów „ 191.509

Niedobór 980.705

Po odtrąceniu pozostałej gotówki 778931 przyjęto; niemniej i uchwałę finansową o pokrycie niedoboru funduszu krajowego, zawartą w I i II. Sprawozdanie komisji budżetowej.

Posel Kamiński stawia następujący wniosek :

Rezolucya.

Sejm usprawiedliwia wprawdzie Wydział krajowy koniecznością politycznego położenia, iż tenże podatki krajowe na r. 1867. uchwalone także i na pierwsze dziewięć miesięcy r. 1868. rozpiisał i takowe pobierał, wszelako usprawiedliwienie to łączy Sejm z zastrzeżeniem prawa Reprezentacyi krajowej przysługującego z mocy §. 22. statutu krajowego i z wyrażeniem życzenia aby Sejm do uchwalenia budżetu krajowego w normalnym czasie był zwolywany.

Wniosek Kamińskiego przyjęty.

Posel Zyblikiewicz referuje petycye oddane komisji budżetowej, l. 133, 136, 161, 234, 266, 406, 506 Izba przyjmuje wnioski komisji. Fundusze samoistne referuje posel Zyblikiewicz. Fundusz domestykalny 3 394 zlr., wydatki 1.308 zlr. przyjęto. Fundusz szkoły kucia koni 1.928 zlr. przyjęto, Fundusz stanowy sierociński 1 658 zlr. wydatki 1.613 zlr. Fundusz kultury krajowej 2.805 zlr, wydatki 827 zlr. Fundusz pomnika Kosciuszki nie poddaje Marszałek pod głosowanie, jako będący tylko pod dozorem Wydziału.

Posiedzenie zamknięto o godzinie 7³/₄.

Następne posiedzenie jutro o godzinie 10.

Porządek dzienny :

1. Trzecie czytanie ustawy o policyi drogowej.
2. Sprawozdanie komisji konstytucyjnej z przedłożenia rządowego ustawy znoszącej postanowienia ograniczające udział niechrześcijańskich członków gminy w Reprezentacyi gminnej, tudzież o wniosku posła Hallera przekazanej komisji do opracowania uchwałą sejmową z d. 30. września 1868. r.
3. Sprawozdanie komisji edukacyjnej z wniosku rządowego i i wniosku posła Czerkawskiego o nadzorce dla szkół ludowych.
4. Sprawozdanie komisji budżetowej z rachunków funduszu zapomogi dla dotkniętych klęską głodową mieszkańców Galicyi za rok 1867. i 1866., jako też z budżetów tegoż funduszu za rok 1868. i 1869.
5. Sprawozdanie komisji administracyjnej co do pozwolenia pobierania kopytkowego dla miasta Stanisławowa.
6. Sprawozdanie komisji budżetowej o budżetach funduszy indemnizacyjnych Królestwa Galicyi i Lodomeryi tudzież Wielkiego Ks. Krakowskiego na r. 1868. i 1869.
7. Sprawozdanie Wydziału krajowego o petycyi Stanisławowa względem nyzyskania półmilionowej pożyczki ze Skarbu Państwa.

Leon Książę Sapieha.

Sekretarz :
J. Szujski.

Sekretarz :
Barewicz.

Dalszy ciąg petycyj wniesionych do Sejmu do dnia 7. października 1868. r.

404. Plebani z powiatu Sędziszowskiego i Rzeszowskiego przez posła ks. Dietricha, o podwyższenie kongruy, o odtrącenie wszystkich podatków ciężących na plebańskich dochodach, aby roczna kongrua 400 złr. czystą była

405. Ks. Pauer Floryan proboszcz z Sędziszowa przez posła ks. Dietricha, użala się na niesprawiedliwe wyrachowanie dochodów plebańskich przez Izbę obrachunkową.

406. Rada powiatowa Rawska i Sokalska przez posła Jana Gnoińskiego, o uznanie drogi z Sokala przez Rawę do Oleszyc, za drogę krajową.

407. Rada gminy Jeziorzany przez posła Szumańczowskiego, o zezwolenie do wykupienia od obszaru dworskiego należącego do szpitala Ś. Łazarza w Krakowie 48 morgów — 720 sążni kwadratowych gruntu.

408. Grono nauczycieli szkół ludowych okręgu Samborskiego przez posła ks. Barewicza, o polepszenie ich bytu materialnego.

409. Przełożeni gminy kultusowej izraelskiej we Lwowie przez posła Hönigsmanna, o udzielenie wsparcia dla dotkniętych pożarem we Lwowie d. 4. b. m.

410. Wydział powiatowy w Gródku przez posła Niezabitowskiego, wyraża radośne zadowolenie z postępowania Sejmu w sprawach potrzeb krajowych.

Dalazy ciąg petycji)

wnieionych do Sejmu do dnia 1. października 1888. r.

401. Plebani z powiatu Szostowskiego i Heszowskiego przez p. k. Dietricha o podwyższenie kontry, o odroczenie wszystkich podatków ciążących na plebańskich dochodach, aby roczna kontry 400 złr. wynosiła 405. k. P. K. Plebani z powiatu Szostowskiego i Heszowskiego przez p. k. Dietricha, użala się na niesprawiedliwe wyznaczanie dochodów plebańskich przez kr. obrotunkarza.
402. Władza powiatowa Hawska i Sokalska przez p. k. Jana Gmorskiego, o uznanie drogi z Sokala przez Hawska, za drogę krajową.
403. Władza gminy leżaniny przez p. k. Stanisława Szumana, o zezwolenie do wykupienia od obszaru dworskiego należącego do szlachezki S. Kszara w Warkowie 48 morgów — 120 szani kwadratowych gruntu.
404. Główna nauczycielka szkół ludowych okręgu Samborskiego przez p. k. Barwicz, o polepszenie ich stanu.
405. Przewodni Gminy kulturalnej izraelickiej w Lwowie przez p. k. Hönigsmanna, o udzielenie wsparcia dla dotkniętych potrzeb w Lwowie d. 4. p. m.
406. Wydział powiatowy w Gródku przez p. k. Niezabitowskiego, wzywa radę do zwołania z powiatu powiatu Sejmu w sprawach potrzeb krajowych.